

איפה אכלו הכהנים את הקדשים בסוכות?

בפרשתן ט"ז כ"א לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלהיך אשר תעשה לך.

מכאן ילפינן שאסור לבנות בית או לנטוע אילן במקדש.

ובילקוט בפרשתן סימן תתק"ז איתא לא רק בניית חולין אסורה אלא אפילו סוכה אסור לעשות בבית המקדש.

יש לחקור איפה אכלו הכהנים בחג הסוכות את הקדשי קדשים כגון המנחות, כיון שאסור לעשות סוכה בבית המקדש, ולצאת החוצה א"א.

הנה בפנים יפות בפרשתן מקשה סתירה דבילקוט כאן מבואר דלקדשים לא היה סוכה דאסור לעשות סוכה במקדש, ובילקוט סוף פרשת ראה איתא חג הסוכות להדיט מנין דאף גבוה חייב בסוכה ת"ל חג הסוכות לה', דאף לקדשים בעינן סוכה, חזינן דקדשים חייבים בסוכה.

ומתורץ: דהא דאמרין דקדשים חייבים בסוכה, היינו לחמי תורה שהוא קדשים קלים ויכולים לאכול את זה בכל ירושלים לכן חייב בסוכה דיכולים לעשות סוכה בירושלים ולאכול את זה, והא דאמרין דקדשים אינם חייבים בסוכה מייירי בקדשי קדשים שאינו נאכל אלא בעזרה ושם יש איסור לבנות סוכה לכן פטור מסוכה והיו אוכלים את זה חוץ לסוכה.

ובמנחת קנאות סוטה מ"א ע"ב תמה על הפנים יפות הא הדפנות היה יכול להיות מאבנים דלא בעינן גדולי קרקע, והסך כיון דמונה לרוב לא מקרי דרך גדולתן, ואינו עובר על לא תטע רק בדרך גדולתן כמבואר בתו"ט פ"ג דמדות משנה ז' ד"ה מלתראות, א"כ מדוע לא היה יכולים לעשות בבית המקדש סוכה שהדפנות יהיו מאבן והסך כיון דבשכיבה ליכא איסור, אלא בודאי שהיה עושים שם סוכה תעין מעדני אשר פרשת תרומה תשס"ח שהראב"ה האם כשמוטב עץ על חצי מקרי דרך גדולתן.

ובכלי חמדה על הסוגים סימן ק"ט כתב טעם אחר מדוע אין יכולים לעשות סוכה בעזרה, דכיון דאסור לישון בעזרה כמבואר בתוס' סוכה מ"ג ע"ב וכבר כתבו הפוסקים עיין מרדכי סוכה פ"ב סימן תש"ם דאם עושה סוכה במקום שאינו ראוי לשינה, גם מצות אכילה אינו מקיים, דסוכה בעי שיחה ראוי לאכילה ולשינה ואם לא כן אין שם סוכה עלה.

ואפילו לדעת החכם צבי סימן צ"ה, עיין שו"ת שו"מ מ"ד ח"א סימן כ"ט שחולק וסבירא להו דסוכה שאינה ראויה אלא לאכילה גם היא סוכה, מ"מ מודה החכם צבי דצריך שיחה ראוי לאכילה, וכיון דקימ"ל דאסור לאכול חולין בעזרה א"כ אינה ראויה לאכילה לכל מילי כי אם לקדשים שוב גם לענין אכילה אין לה שם סוכה.

אבל בשו"ת בית יצחק אור"ח סימן ה' ס"ק י"ח דחה טעם זה: לפי מה שכתבו התוס' זנחים ט"ז דאיסור ישיבה בעזרה לא הוא אלא מדרבנן, א"כ כיון דמן התורה הסוכה ראוי לשינה יוצא ידי אכילה, ואפילו לשיטות שאיסור ישיבה בעזרה הוא מן התורה, מ"מ כיון דהסוכה ראוי לישון בה מצד עצמה, רק לאדם יש איסור לישון שם שפיר יוצא ידי אכילה, דדוקא בדבר שאינו ראוי לשינה מחמת עצמו אז אינו סוכה אף לאכילה.

והנה בברכת אהרן לאב"ד רש"א ברכות מאמר קצ"ז ס"ק ו' תירץ באופן אחר סתירת הילקוט דבפרשתן דאסור לעשות סוכה אזיל כמ"ד דסוכה דירת קבע בעינן לכן אסור לעשות סוכה במקדש דהויא כמוסיף על הבנין, אבל הילקוט בפרשת ראה אזיל כמ"ד דסוכה דירת עראי בעינן, לכן ליכא איסור לבנות סוכה בעזרה דדוקא בנין קבע אסור ליטע בעזרה דהויא כמוסיף על הבנין, משא"כ בנין עראי מותר.

עוד תירץ: דהא דאמרין בילקוט מנין אף לגבוה הכונה שעצי סוכה אסורים כמו קרבן וכן כתב שם בזית רענן ולא בא לומר שקדשים חייבים בסוכה.

יש להקשות: דמצינו להדיא שעשו סוכות במקדש דכתיב נחמיה ח' ט"ז ויצאו העם ויבאו ויעשו להם סוכות איש על גגו ובחצרותיהם ובחצרות בית אלהים, א"כ קשה על הילקוט.

איכא כמה תרוצים:

א. בחצרות בית אלהים קאי על לולב שהביאו לשם לולב ואינו עולה על רישא דקרא שעשו סוכות, כן תירץ בכלי חמדה הנ"ל.

ב. הדפנות היו של אבנים דבדפנות לא בעינן שיחה מגדולי קרקע, והסך כיון היה בשכיבה לא היה איסור של לא תטע לך אשרה, דלא הויה דרך גדולתן, כן תירץ בשו"ת התעוררות תשובה ח"א סימן ס"ח, ובמנחת קנאות סוטה מ"א.

יש להקשות: לשיטות שלא היו סוכה במקדש והיו אוכלים את הקדשי קדשים חוץ לסוכה, מהא דאמרין בגמ' ערבין ז' ע"ב כהנים חייבים בסוכה ופריך בגמ' פשיטא דחייבים וכו' ומדוע לא מתרץ הגמ' דסד"א דהואיל דהותרו באכילת קדשים חוץ לסוכה ה"ה דמותריס לאכול הכל חוץ לסוכה, ובשלמא לשיטות שגם הכהנים היו אוכלים קדשים בסוכה א"ש אבל לשיטת הפנים יפות שהכהנים לא אכלו קדשים בסוכה א"כ מדוע לא תרצה הגמ' כן עיין כלי חמדה מועדים סימן ק"ט, וכן בשו"ת בית יצחק אור"ח סימן ה' ס"ק י"ח וכן אה"ע ח"ב סימן קכ"ז. ועי"ש שדנו אם אכילת קדשים צריך לאכול בסוכה כיון דהמנחות היו פת הבאה בכסנין עיין שו"ת שו"ת ומושיב מ"ד ח"א סימן כ"ט, וכן בהכמת שלמה אור"ח סימן קס"ח.

אין מקבלים עדות

הא אין לך אדם שנוהר מלדבר דברים בטלים?

בפרשתן י"ט ט"ו על פי שני עדים או שלשה יקום דבר.

קימ"ל יומא י"ט ע"ב כל השוה שיחה בטילה עובר בלאו.

יש להקשות: א"כ אין מקבלים עדות, משום אדם שבעולם, הא אין לך אדם שנוהר בזה, כן קשה בבדק הבית אה"ע סימן קכ"ז ונדפס בש"ע אה"ע של מוכן ראש פינה.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה שכתב המג"א אור"ח סימן קנ"ז דהאיסור לדבר דברים בטלים, ה"מ דבורים של גנאי וקלות ראש, לפי הנ"ל א"ש דאע"פ שאין לך אדם נוהר מלבר דברים בטלים אבל גנאי וקלות ראש איכא אנשים שנוהרים, מעדני אשר.

ב. ע"פ מה שכתבו בשו"ת רע"א סימן צ"ו, וכן בשו"ת טוב טעם ודעת סימן רמ"ב דאין לפסול לעדות אותם אנשים שמגלחים זקנם בתער, משום דנעשה כהיתר ואנשים לא יודעים האיסור, לכן אין לפסול, א"כ ה"ה הכא שאנשים אין יודעים את חומר האיסור מלדבר דברים בטלים, מעדני אשר.

ג. ע"פ שיטת המחבר ח"מ סימן ל"ד ס"ק ב' דאין נפסלים לעדות רק בלאו שיש בה מלקות וכאן אין מלקות דהויא רק לאו הבא מכלל עשה, כן תירץ הגאון רבי אליעזר יחיאל קונסטנט שליט"א.